ମେସର୍ସ ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିବହନ ସଂଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି

ବନାମ

ଧାରୱାଡ ଜିଲ୍ଲା ଖଦି ଗ୍ରାମୁଦ୍ୟୋଗ ସଂଘ ଇତ୍ୟାଦି

31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2000

[ଏମ. ଜଗନ୍ନାଥ ରାଓ ଏବଂ ଏମ.ବି. ଶାହ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986 : ଧାରା 4 (1) (d) ।

ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ - ପୂର୍ବରୁ ମାମଲା - ବାହକ ଅଧିନିୟମ, 1865ର ଧାରା 9ର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା ।

ବାହକ ଅଧିନିୟମ, 1865 : ଧାରା 9 ।

ସାଧାରଣ ବାହକ - ଅବହେଳା - ଏହି କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି - ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୋଗ - ପ୍ରମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ - ବାହକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ - ଧାରା 9 ପ୍ରମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାଧାରଣ ଆଇନର ନୀତିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ - ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 14 (1) (d) କୁ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡିବ - ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ - କିନ୍ତୁ ଅବହେଳାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ସାଧାରଣ ବାହକ ଉପରେ ରହିଛି ।

ପଟେଲ ରୋଡୱେଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ବିର୍ଲା ଯାମାହା ଲିମିଟେଡ୍, **[2000] 4 SCC ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା : ଆବେଦନ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଅପିଲ (C) ସଂଖ୍ୟା 1318/1999 ଇତ୍ୟାଦି ।

ଆର.ପି. ସଂଖ୍ୟା 975/1997 ରେ ଜାତୀୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ସମାଧାନ ଆୟୋଗ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ତା 10.7.98 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଉପସ୍ଥିତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୱନ କୁମାର ଭାଲ, ହରିଶ କୁମାର, ଏମ୍.ଏମ୍. କାଶ୍ୟପ, ମହାବୀର ସିଂହ, ଆର୍.ଏସ୍. ହେଗଡେ, ପି.ପି. ସିଂହ, ଭାର୍ଗବ ଭି. ଦେଶାଇ, ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଚୌଧୁରୀ ଏବଂ ରାଜୀବ ଶର୍ମା ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା :

ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ବାହକ ଅଧିନିୟମ, 1865 ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏକ ସାଧାରଣ ବାହକ । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986ରେ ଧାରା 14 (1) (d) ଅନୁଯାୟୀ ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷର 'ଅବହେଳା' କାରଣରୁ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି କିମ୍ବା ଆଘାତ ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବ ଏବଂ ତେଣୁ ପ୍ରମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ରହିଛି । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ବାହକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 ଯାହା ପ୍ରତିବାଦୀ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ବାହକ ଉପରେ ଅବହେଳା ଅନୁପସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଲାଗୁ କରେ, ତେଣୁ ତାହାକୁ ଅବହେଳାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ବାହକଙ୍କ ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିବହନ ସଂଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି ବନାମ ଧାରୱାଡ ଜିଲ୍ଲା ଖଦି ଗ୍ରାମୁଦ୍ୟୋଗ ସଂଘ ଇତ୍ୟାଦି

ପଟେଲ ରୋଡୱେଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ବିର୍ଲା ୟାମାହା ଲିମିଟେଡ୍ ମାମଲାରେ 28 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2000ରେ, ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 9071/1996 ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିକଟରେ ଦେଇଥିବା ରାୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ସାଧାରଣ ବାହକମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଭଳି । ସେଠାରେ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ବାହକ ଅଧିନିୟମ, 1865 ର ଧାରା 9 ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲା ଉପରେ ଲାଗୁ ହୁଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9ର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନୀତି ସାଧାରଣ ଆଇନର ଏକ ନୀତି ଏବଂ ଏହାକୁ ବାହକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏପରିକି ଯଦି ଏହା ଧରି ନିଆଯାଏ ଯେ ବାହକ ଅଧିନିୟମ, 1865ର ଧାରା 9 ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ, ତେବେ ଉପରୋକ୍ତ ସାଧାରଣ ଆଇନ ନୀତି ଉପଭୋକ୍ତା ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସୁଥିବା ଏହି ସମସ୍ତ ମାମଲା ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ 14 (1) (d) କୁ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଏବଂ ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନଗତ ଅନୁମାନର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ ବାହକଙ୍କ ଉପରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୁଏ । ଧାରା 14 (1) (d) କୁ ସେହି ଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ପଡିବ । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ବାହକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 14 (1) (d) ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିପାରିବେ । ତେଣୁ ଅବହେଳା ନଥିବା ପ୍ରମାଣ କରିବା ବାହକଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ହେବ । ସମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ବିଲେଖ ଆଧାରରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମାରେ ଜଣେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 114 ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନୁମାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ବିଲେଖ ଅଧିନିୟମ 118 ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରିବେ, ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି ଜଣେ ବାଦୀ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହେପାଜତରେ ଥିବା ହିସାବ କିତାବକୁ ଯଦି ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ବାଦୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ପ୍ରତିକୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଇପାରେ । *କୁନ୍ଦନଲାଲ ବନାମ ଅଭିରକ୍ଷକ, ବାସ୍ତୁହରା ସମ୍ପତ୍ତି,* AIR (1961) SC 1316 ।

ପଟେଲ ରୋଡୱେ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ରାୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଆମେ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ ।

ଟି.ଏନ୍.ଏ.   ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଖାରଜ ହୋଇଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।